

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงซึ่งประสบปัญหาที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งผู้หญิงเหล่านี้เลือกตอบได้ต่อการกระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วยการหย่าร้างและไม่หย่าร้าง ผลกระทบของการหย่าร้างและไม่หย่าร้างต่อผู้หญิงและสมาชิกในครอบครัว และ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการตอบได้ด้วยการหย่าร้างและไม่หย่าร้าง ปัจจัยเงื่อนไขที่กำหนดเป็นทางเลือก การศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแนวสตรีนิยม (Feminist Methodology) โดยอาศัยวิธีการเล่าเรื่อง (Narrative) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นหญิงที่สมรสหรือใช้ชีวิตคู่ มีบุตรสาว อาศัยอยู่กรุงเทพฯ ได้รับความรุนแรงในครอบครัวซึ่งตอบได้ด้วยการหย่าร้าง จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 2 คือผู้หญิงที่สมรสหรือใช้ชีวิตคู่ มีบุตรสาว อาศัยอยู่กรุงเทพฯ ซึ่ง ได้รับความรุนแรงในครอบครัว และเลือกตอบได้ด้วยการไม่หย่าร้าง

ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวของผู้หญิงที่เลือกตอบได้ด้วยการหย่าร้าง และที่เลือกตัดสินใจตอบได้โดยไม่หย่าร้าง มีรูปแบบความรุนแรงทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านวาจา ทางด้านจิตใจ และทางเพศ ผู้หญิงในครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน มักถูกสามีทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บ ตั้งแต่บาดเจ็บเล็กน้อย ไปจนถึงบาดเจ็บสาหัส รูปแบบความรุนแรงทางร่างกาย เป็นต้นว่า สามีใช้อวัยวะทำร้ายด้วยกำลัง ใช้สิ่งของใกล้ตัวที่คว้าได้ทำร้าย สามีบางรายใช้อาหารเหลวร้อนๆราดศีรษะภรรยา การตอบได้บางรายสู่ทางกำลังใช้มีดปลายแหลมขว้างใส่ ใช้ปืนขู่ ส่วนความรุนแรงทางวาจา พบว่า ภรรยาถูกสามีด่าทอ เกรี้ยวกราด ตะคอกเสียงดัง ข่มขู่ เยาะเย้ย ถากถาง สามีบางรายด่าดูหมิ่นถึงบุพการีของภรรยา สามีบางรายพูดจาหลอกลวงให้ภรรยาหลงเชื่อ เมื่อภรรยารู้ความจริงที่ถูกโกง ถูกหลอกลวงต้องเข้าใจ การตอบได้ ภรรยาบางรายด่าตอบโต้กลับ บางรายนิ่งเฉย บางรายหลีกเลี่ยงออกจากสถานการณ์ ส่วนความรุนแรงทางด้านจิตใจ ได้แก่ สามีนอกใจไปมีความสัมพันธ์นอกสมรสกับหญิงอื่น สามีไปอยู่กับหญิงอื่นฉันท์สามีภรรยาอย่างเปิดเผย ไม่รับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัว เอาัดเอาเปรียบทางการเงิน สามีบางรายใช้อำนาจตัดสินใจทำธุรกิจแต่ลำพัง ไม่ปรึกษาภรรยา เกิดหนี้สินแล้วโยนความผิดให้ภรรยา สามีมีอำนาจควบคุมทางเศรษฐกิจในครอบครัว บีบบังคับทางการเงิน ส่วนความรุนแรงทางเพศ ผู้หญิงบางรายถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน บางรายถูกสามีบังคับให้ทำแท้ง บางรายสามีข่มขืนใจให้มีเพศสัมพันธ์บ่อยครั้ง โดยผู้หญิงไม่ต้องการ การตอบได้ของผู้หญิง

ที่ถือว่ารุนแรงที่สุด คือตัดสินใจหย่าขาดจากสามีเพื่อยุติความรุนแรงในครอบครัว ผู้หญิงที่ตัดสินใจหย่าสามีได้ เป็นผู้มีความมั่นใจตนเองสูง พึ่งตนเองได้

สำหรับผลกระทบของการตอบโต้ด้วยการหย่าร้าง พบว่า ภรรยาจะพึงทุกข์ มีความสุขเป็นอิสระ ส่วนผู้ที่หย่าร้างไม่ได้ สามีไม่ยอมหย่า ก็ต้องอดทน เรียนรู้วิธีเผชิญปัญหา หาทางแก้ไข บางครั้งพึ่งทางหลักธรรม และหวังว่าเมื่อสามีอายุมากขึ้น คงลดพฤติกรรมความรุนแรงลง

สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยเงื่อนไขของการหย่าร้าง และไม่หย่าร้าง พบว่า ความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน และ ครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง จะหย่าร้างกันได้ง่ายกว่าครอบครัวที่มีฐานะดี เพราะภริยาตัดสินใจได้เนื่องจากปัญหาความประพฤติไม่ดีอย่างซ้ำซากของฝ่ายชาย และไม่มีสินสมรสให้เป็นอุปสรรค บางรายหญิงในครอบครัวฐานะค่อนข้างยากจนไม่สามารถหย่าได้เพราะปัจจัยเรื่องลูก กลัวลูกมีปมด้อย สงสารลูก และการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ส่วนคู่สมรสที่ฐานะดีรำววยมือสังหาริมทรัพย์มาก การแบ่งสินสมรสไม่เป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุให้หย่าไม่ได้ แต่มักจะแยกกันอยู่เด็ดขาดในทางพฤตินัย ส่วนในทางนิตินัยยังคงเป็นคู่สมรสกันอยู่

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ควรปรับปรุงกระบวนการทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องหย่าที่ให้มีผลเด็ดขาดและเป็นธรรมต่อผู้หญิงที่หย่าร้าง
2. ควรเสริมสร้างพลังของผู้หญิง ให้เห็นคุณค่าของตนเอง พึ่งตนเองได้ ให้มีความรู้ด้านกฎหมายครอบครัวเพื่อไม่ให้เสียเปรียบผู้อื่น
3. รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความเปราะบางของมนุษย์มากกว่าความเป็นหญิงชาย ที่ต่างมีความคิดสติปัญญาที่เท่าเทียมกัน และเคารพในสิทธิของกันและกัน

Abstract

The thesis aims to examine women's life experiences pertaining to violence in the family, their responses to such violence by either divorcing their husbands or maintaining their status as a wife, and the effects of their responses on their life and their family. Using the feminist methodology, the thesis studies samples of married women with a daughter (or daughters) who reacted against the violence by divorcing their husbands, and seven married women with a daughter (or daughters) who choose to maintain their status as a wife.

The findings of the study are that the violence in the family that women encounter comes in various forms: women are abused physically, verbally, mentally, and sexually. Most of the women from low income families are physically abused by their husbands and suffer from either minor or major injuries. Their reactions against such physical violence differ. Some fought back whereas some left the scene, and some moved out and stayed with their relatives. Women from all income levels are verbally abused by their husbands. Their responses to the abuse range from scolding their husbands or keeping quiet to leaving the scene. All selected samples have had painful experiences: their husbands commit adultery and do not take responsibility for the family. Some husbands who are the sole provider of the family financially take advantage of and control their wives. Some made business decisions without consulting their wives, and when they got into debt, they pit the blame on their wives. Some women from rich families would not get a divorce, but they choose to separate from their husbands. Some rich women divorce their husbands to start a new life. However, some do not divorce their husbands so that their husbands would not be able to remarry. With regard to sexual abuse, some women were raped by their husbands, and some responded to such violence by divorcing their husbands. After the rape, if the women get pregnant, they are usually forced by their husbands to have an abortion.

The women who choose to get a divorce would become happier and more independent after the divorce. On the contrary, those who remained with their

husbands must learn to be patient and be able to cope with all the problems. Some had to rely on the Lord Buddha's teachings to calm themselves, hoping that when their husbands get old, they will become less violence. With regard to the factors affecting the women's decision to divorce or not to divorce their husbands, it was found that the couples from low and middle income families would decide to get a divorce more than those from the high income families because the women could not stand their husbands' behavior any longer and since there was no dowry, they do not have to worry about it. However, some women from low income families could not divorce their husbands because they worried about their children future and education. The wealthy couples do not get divorces because they have problems dividing their properties and assets, so the women decide to separate from their husbands but are still the legal wife.

Recommendations:

1. To improve the legal procedure of divorce for clarification and justice for divorcing women that lead to justice and advantage for women.
2. To reinforce women's strength by supporting women to realize of their ability to support themselves and to educate them on family's laws in order to prevent them from any disadvantages caused by their husbands.
3. To realize the value of a person as a human and not to be divided into man or woman who equally has intellectual mind and vice should respect each other's right.